

D.E.U. br.21 / 032

HRVATSKI SABOR

Odbor za informiranje,
informatizaciju i medije
KLASA: 022-03/22-01/28
URBROJ: 6521-22-22-
Zagreb, 1. ožujka 2022.

ODBOR ZA EUROPSKE POSLOVE
Predsjednik Domagoj Hajduković

Predmet: **Mišljenje o Stajalištu Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi COM (2021) 762, D.E.U. br. 21/032**

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije raspravio je na 24. sjednici, održanoj 1. ožujka 2022. godine Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi COM (2021) 762, koje je Odboru za informiranje, informatizaciju i medije, sukladno članku 154. stavku 1. Poslovnika Hrvatskog sabora, dostavio Odbor za europske poslove, aktom od 15. veljače 2022. godine.

Stajalište Republike Hrvatske o ovom Prijedlogu direktive usvojila je Koordinacija za unutrašnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske Zaključkom KLASA: 022-03/22-07/42, URBROJ: 50301-21/22-22-3 na sjednici održanoj 7. veljače 2022.

U uvodnom obrazloženju predstavnik Ministarstva gospodarstva, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike istaknuo je da je predmet direktive poboljšati radne uvjete osoba koje rade putem platformi osiguravanjem ispravnog utvrđivanja njihova radnog statusa, promicanjem transparentnosti, pravednosti i odgovornosti u algoritamskom upravljanju u radu putem platformi te poboljšanjem transparentnosti rada putem platformi, među ostalim u prekograničnim situacijama, uz istodobno podupiranje uvjeta za održivi rast digitalnih radnih platformi u Uniji.

Prava utvrđena u ovoj direktivi koja se odnose na zaštitu pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u kontekstu algoritamskog upravljanja primjenjuju se i na svaku osobu koja radi putem platforme u Uniji i koja nema ugovor o radu ili nije u radnom odnosu. Direktiva se primjenjuje na digitalne platforme koje organiziraju rad putem platformi koji se obavlja u Uniji, bez obzira na mjesto njihova poslovnog nastana i neovisno o pravu koje se inače primjenjuje.

Digitalna tranzicija, koju je ubrzala pandemija bolesti COVID-19, oblikuje gospodarstvo EU-a i njegova tržišta rada. Digitalne radne platforme postale su važan element novog socijalnog i gospodarskog okruženja. Nastavljaju se širiti, a procjenjuje se da su se prihodi u gospodarstvu digitalnih radnih platformi u EU-u povećali oko 500 % u posljednjih pet godina. Danas više od 28 milijuna ljudi u EU-u radi putem digitalnih radnih platformi. Očekuje se da će takvih platformi do 2025. biti 43 milijuna. Digitalne radne platforme promiču inovativne usluge i nove poslovne modele te stvaraju brojne prilike za potrošače i poduzeća. Mogu učinkovito uskladiti ponudu i potražnju za radnom snagom te omogućuju zaradu za život ili dodatnu zaradu, pa i osobama kojima je pristup tržištu rada otežan, kao što su mladi, osobe s invaliditetom, migranti, pripadnici rasnih i etničkih manjina ili osoba s obvezom skrbi o drugima. Procjenjuje se da 90 % platformi koje su aktivne u EU-u klasificira osobe koje putem njih rade kao samozaposlene osobe. Takvo samozapošljavanje pozitivno doprinosi otvaranju radnih mjesta, razvoju poslovanja, inovacijama, pristupačnosti usluga i

digitalizaciji u EU-u. Međutim, osim tih radnika postoje i mnogi radnici koji su podređeni digitalnim radnim platformama i različitim razinama nadzora tih platformi putem kojih rade, primjerice u pogledu visine plaće ili radnih uvjeta. Prema jednoj procjeni, riziku od pogrešne klasifikacije radnog statusa moglo bi biti izloženo do pet i pol milijuna ljudi koji rade putem digitalnih radnih platformi. Za njih je posebno vjerojatno da će se suočiti s lošim uvjetima rada i da neće imati primjeren pristup socijalnoj zaštiti. Zbog te pogrešne klasifikacije te osobe ne mogu ostvarivati prava i zaštitu koju bi trebali imati kao radnici. Ta prava uključuju pravo na minimalnu plaću, propise o radnom vremenu, zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu, jednake plaće muškaraca i žena i pravo na plaćeni dopust, kao i bolji pristup socijalnoj zaštiti i osiguranju od nesreća na radu, nezaposlenosti, bolesti i starosti.

Postoje i nekoliko spornih pitanja u odnosu na Prijedlog direktive. Hrvatska zaključuje kako članak 4. Prijedloga direktive predstavlja „zatvorenu listu“ kriterija kojima se nadležna tijela država članica trebaju voditi pri utvrđivanju statusa osobe koja obavlja platformski rad. Dodatno smatramo potrebnim razmotriti mogućnost da ovo budu samo okvirni kriteriji kojima se treba voditi, a da države članice zadrže mogućnost iste prilagođavati specifičnostima nacionalnih pravnih sustava. Vezano za predloženi sadržaj pet kriterija kojima se utvrđuje kontrola rada od strane platforme, važno je napomenuti da je rad putem platforme vrlo heterogen sustav i teško je iste kriterije primijeniti na sve poslovne modele koji se u praksi pojavljuju. U članku 2. predlaže se u definicije uvrstiti i poseban pojam „poslodavca“ kako bi se obuhvatile specifičnosti pojedinih država članica. Primjerice u RH se većina (80 %) platformskog rada odvija putem posrednika. Stoga se drži da bi Prijedlog direktive trebao predvidjeti mogućnost da poslodavac bude ili digitalna platforma ili posrednik preko kojeg ta platforma posluje. U odnosu na članak 4. stavak 4. Prijedloga direktive iz kojega proizlazi da će pravna pretpostavka da se radi o radnom odnosu biti primjenjiva na ugovorne odnose tek nakon što direktiva stupi na snagu, isto se smatra suprotnim europskom radnom zakonodavstvu. Vezano za algoritamsko upravljanje, a osobito vezano uz članak 7. kojim se predviđa obveza ljudske kontrole i nadzora nad automatiziranim sustavom, postoji zabrinutost hoće li se navedeno moći učinkovito primjenjivati u praksi. U pogledu članka 9. podupire se prijedlog da algoritamska kontrola bude predmet obavješćivanja i savjetovanja s radnicima. Međutim, drži se nepravедnim utvrđivanje praga od čak 500 zaposlenih da bi obveza platforme bila snositi troškove stručnjaka koji bi mogao pomagati radnicima ili predstavnicima radnika u razmatranju pitanja koje je predmet obavješćivanja i savjetovanja odnosno u oblikovanju njihova mišljenja. Smatra se da prag treba postaviti na značajno nižoj razini. RH će se u raspravi zalagati za smanjenje navedenog praga, odnosno barem na prag od 250 zaposlenih. U Poglavlju IV. Transparentnost rada putem platformi, drži se lošim rješenjem što je potpuno izostala obveza javnog registriranja platformi. RH će se u raspravi zalagati za uvođenje obveze evidentiranja platformi odnosno poslodavaca kako bi se mogao uspostaviti učinkovit inspekcijski nadzor. U vezi članka 12. stavka 1. smatra se da nije dostatna obveza digitalne radne platforme da nadležna tijela izvještava isključivo o broju osoba koje rade preko nje, njihovom ugovornom statusu i primjenjivim općim uvjetima. RH će u raspravi istaknuti potrebu proširenja liste obveznih podataka barem podatkom o osobi ovlaštenoj za zastupanje odnosno odlučivanje o pravima i obvezama iz radnog odnosa i adresi elektroničke pošte u svrhu izravnog i neometanog pristupa u slučaju nadzornih postupaka. Nadalje, smatra se učinkovitim da se u slučajevima kada su sjedišta digitalnih radnih platformi u državama različitim od onih u kojima se obavlja rad, da bude predviđena obveza platforme da imenuje svog predstavnika odnosno zastupnika preko kojega bi nadležna tijela mogla zatražiti određene propisane podatke i koji bi platformu zastupao pred tim tijelima, što bi bio koncept sličan kao kod upućivanja radnika. S druge strane, nije jasno zašto se obveza iz stavka 1. točke b) uvjetuje jednostranim određivanjem općih uvjeta od strane digitalne radne platforme i primjenom takvih uvjeta na velik broj ugovornih obveza. Postavlja se pitanje nije li takvo reguliranje

suprotno namjeri koja se člankom htjela postići, te će RH stoga u raspravi predložiti brisanje ili barem modificiranje tog uvjeta.

Ova inicijativa je jedna od važnijih mjera u provedbi Europskog stupa socijalnih prava. RH načelno podržava Prijedlog direktive. Njen opći cilj je u skladu s nacionalnim ciljevima koje je Republike Hrvatska postavila za naredno razdoblje i na koje se obvezala strateškim dokumentima kao što je Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. do 2026.

U raspravi članovi Odbora su se složili da ljudi koji rade putem digitalnih radnih platformi moraju ostvarivati sva prava i zaštitu koju bi trebali imati kao radnici i da je važno da EU to pokušava regulirati. No, dok jedni smatraju da su ti ljudi svojim poslom zadovoljni i da su taj posao sami izabrali, drugi smatraju da oni taj posao rade iz nužde, te da nikako ne mogu biti zadovoljni ni uvjetima rada niti zaradom. Također je izražena i sumnja u mogućnost ljudskog praćenja automatiziranih sustava.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova (s 5 glasova "ZA" i 2 "SUZDRŽANA" glasa) sukladno članku 154. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora utvrdio sljedeće

MIŠLJENJE

Podržava se Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi COM (2021) 762.

PREDSJEDNICA ODBORA

Natalija Martinčević

